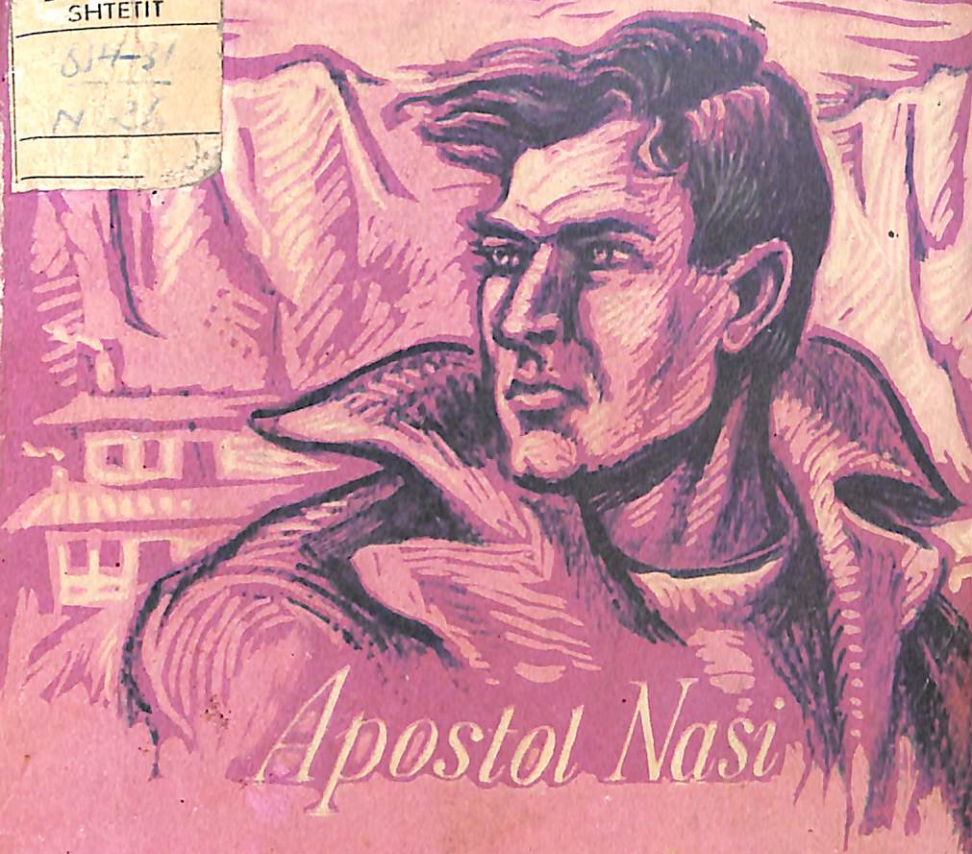

BIBLIOTEKA
SHTETIT

514-31

N 38

Apostol Nasi

KRESHNIKASIT

Roman

8JH-3/
1426

Apostol Nasi

KRESHNIKASIT

Roman

43202

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

1942
1942

Apostol Nazit

Redaktor:
Dhimitër Gjoni

KRESHTIMKASIT

Romani

SHËRPIA BOTUESE "NAJN TRASHËRI"

Ky ishte një aksion tepër i guximshëm.

Rrugën për në Kreshnikë, në mes të dëborës dhe suferinës, ne e çamë me shumë mundime dhe, kur mbërritëm në vend, u ndeshëm me vështirësi e pengesa të panumërta.

Shteti ynë i ri i punëtorëve dhe fshatarëve sapo kishte dalë nga lufta, kështu që atij i duhej që çdo gjë ta fillonte pothuajse nga e para. Ekonomia jonë ishte e shkatërruar. Ne nuk kishim as mjete teknike e financiare, si këto që kemi sot dhe as fuqi punëtore e specialistë që të drejtonin punimet. Specialistët e huaj, në vend që të na ndihmonin, hidhnin gur në rrota, ndërsa armiqtë e klasës brenda vendit i mbanin iso veprimtarisë së tyre sabotuese.

Megjithatë, ndonëse në kushte e rrethana tepër të vështira, ne nuk u tërhoqëm asnjë hap prapa, detyrën e ngarkuar nga Partia e kryem me sukses: minierën e re të kromit e vumë në shfrytëzim.

Nuk mund ta marrësh me mend se sa u gëzuar kur bëmë shpërthimin e parë. Na mbeti në mendje jehona e tij. Bile, edhe tani më duket sikur ajo vazhdon të oshëtijë në tërë bjeshkët e Veriut.

Terreni ishte jashtëzakonisht i vështirë. Binte dëborë vazhdimisht dhe frynte nga të katër anët një erë e akullt. Por ne ishim të rinj dhe as që donim t'ia dinim nga dimri i egër.

(Nga biseda me ish-drejtorin e parë të minierës «Fitorja»)

NËPËR RRUGËT E KRYEQYTETIT

Në mëngjesin e ditës së shtunë Kristaq Dvorani ishte ngritur më herët se ditët e tjera. Si nëpunës i Zyrës së Botores ai kishte dhënë kontributin e tij për zbukurimin e kryeqytetit të tij të dashur. Kishte ditë që ndiqte me një interesim të veçantë lyerjen e ndërtesave nga jashtë dhe ja, më në fund, çdo gjë ishte gati: fasadat e ndërtesave ndrisnin ngado që të hidhje sytë. Një pamje madhështore kishte marrë sidomos sheshi «Skënderbej», ku ndodheshin ndërtesat e dikastereve qendrore.

Kur Kristaq Dvorani doli në rrugë, ora ishte gjashtë e tridhjetë minuta. Ai mendoi se, para se të shkonte në zyrë, kishte kohë t'u hidhte një sy ndërtesave të rrugëve kryesore të qendrës së qytetit, për të parë se mos kishte mbetur pa u lyer ndonjë vend i dukshëm. Mëngjesi ishte gjithë lagështi dhe tepër i ftohtë. Gjatë natës kishte rënë shi i rrëmbyer, i shoqëruar me erë të fortë, ndërsa tani çdo gjë kishte rënë në qetësi. Qielli ishte i kaltër. Njerëzit nxitonin nëpër rrugë e trotuare me jakat e palltove të ngritura dhe trupin paksa të kërrusur nga të ftohtët. Gjithsecili shkonte në punën e vet në heshtje dhe duke hedhur herë pas here vështrimin nga vitrinat e zbukuruara me rastin e zgjedhjeve. Kristaq Dvorani ngriti sytë për të parë muret e ndërtesave që ndodheshin në të dy

anët e rrugës «Mine Peza». Vende-vende ato ishin ndotur nga ujërat që kishin rrjedhur gjatë natës nga çatitë e moçme. Kjo ishte e tmerrshme. Tërë ajo punë e kujdesshme e bojaxhinjve të Zyrës së Botores kishte shkuar kot. Kristaq Dvorani gati sa s'pëlçiste nga inati. Kaloi në rrugën e Durrësit dhe vuri re të njëjtën gjë: koha e keqe e kishte bërë kudo punën e vet. Ç'kohë e poshtër, tha me vete ai. Megjithatë, ndonëse muret ishin ndotur vende-vende, prapëseprapë ndërtesat e ruanin shkëlqimin e tyre. Drita e bardhë e mëngjesit po e nxirrte më në pah bukurinë e ngjyrave që ishin kombinuar aq mirë. Tutje midis kreshtave të larta të Dajtit, të ngarkuara me dëborë, po bëhej gati të lindte dielli. Rrezet e tij do të binin së shpejti mbi qytet dhe do ta largonin atë pamje të zyrtë. Flamurët, banderolat, pankartat, parullat, fasadat e ndërtesave, drurët nëpër trotuare do t'i jepnin sërish pamjen festive që kishte marrë kryeqyteti shqiptar.

Lëvizjet e automjeteve dhe të pajtoneve po bëheshin përherë e më të dendura. Kristaq Dvorani, si eci për një copë herë të gjatë midis kalimtarëve, u kthye në të majtë, në një rrugicë të ngushtë që kalonte prapa ndërtesës katërkatëshe të Komitetit Ekzekutiv të qytetit të Tiranës. Pas pak ai doli në bulevardin «Stalin», ku kishte më shumë gjallëri. Te hyrja e një librerie ishin grumbulluar shumë njerëz. Ata kishin zënë radhë njëri pas tjetrit për të blerë gazetën e ditës. Kristaq Dvorani ngriti jakën e gjerë të kapotës ushtarake që e kishte kujtim nga koha e luftës dhe vazhdoi rrugën. Ai e blinte gazetën në librarinë e re që ishte hapur në pazarin e vjetër, ku punonte si librashitëse e shoqja, Margarita. Ai ishte i bindur se ajo do ta priste dhe do t'ia ruante gazetën «Bashkimi», ashtu siç bënte vazhdimisht.

Shpejtoi hapat. Nuk donte ta bënte atë të priste, sidomos tani që ajo ishte në ankth për shkak të emërit të tij në një detyrë të re. Dy-tri ditë më parë Kristaq Dvoranit i kishte ardhur një njoftim nga sektori i kuadrit, ku thuhej se ai vihej menjëherë në dispozi-

cion të Ministrisë së Industrisë dhe të Minierave. «E si do të ikim nga Tirana pikërisht tani që u strehuam në një shtëpi të tillë?» — i kishte thënë e shoqja me njëfarë keqardhjeje. Kristaq Dvorani i kishte rënë menjëherë hiles. Këto nuk ishin mendimet e së shoqes. Dikush kishte ndikuar tek ajo dhe për këtë arsye ajo kishte filluar të lëkundej. Ndoshta Donika, kishte thënë me vete ai, duke menduar për komshien, me të cilën Margarita kishte shoqëri të ngushtë. Ç'janë këto fjala që po më thua? — i qe kthyer ai së shoqes. Ndoshta nuk është fjala për ndonjë transferim nga Tirana, por, edhe po të ndodhë një gjë e tillë, ne duhet të shkojmë atje ku e kërkojnë interesat e Atdheut. E shoqja ishte skuqur menjëherë nga turpi. Ti e di, kishte vazhduar edhe më tej ai, unë jam komunist, dhe... komunistët... ashtu si edhe gjatë kohës së luftës, nuk mund t'ia bëjnë fjalën dy Partisë. Margarita ishte dorëzuar menjëherë. Vërtet, ashtu është, i kishte thënë të shoqit dhe e kishte përqafuar duke mbështetur kokën në gjoksin e tij për një copë herë të gjatë. Kristaq Dvorani ia njihte mirë karakterin së shoqes. Dashuria e tyre që kishte lindur në zjarrin e luftës partizane, ishte e fortë. Ajo ishte bërë më e fortë dhe e pathyeshme qysh kur kishte lindur Rudina, vajza e tyre e vogël. Zënkat e vogla, hezitimet e përkohshme të së shoqes dhe keqkuptimet që lindnin ngadonjëherë midis tyre, para dashurisë së madhe që kishin për njëri-tjetrin ishin aq të parëndësishme, saqë harroheshin menjëherë. Kristaq Dvorani ishte një tip i tillë që dinte t'u shmangej me takt shpërthimeve të papritura të së shoqes, e cila, sapo e kuptonte gabimin e vet, ia plaste gazet, sikur të mos kishte ndodhur asgjë midis tyre.

Këto mendime bluante në kokë Kristaq Dvorani ndërsa ecte nëpër trotuar e që pa e kuptuar as vetë kishte arritur në fund të bulevardit «Stalin». Tek po kalonte përbri Klubit të Gazetarëve, iu kujtua se pikërisht aty kishte qenë dikur kafe «Odeon», një lokal tepër i preferuar i borgjezisë vendase dhe i pushtuesve të huaj. Aty ai kishte shërbyer disa vjet me radhë,

mirëpo një ditë pronari ishte zemëruar së tepërmi dhe e kishte flakur në bulevard pa asnjë qindarkë në xhep... Në trotuarin e krahut të majtë ai pa Fatos Trebeshinën, komshiun e tij, me të cilin kohët e fundit kishte filluar të takohej shpeshherë dhe të shkëmbente vizita familjare. Fatosi ishte gazetar dhe, ndonëse i ri në moshë, kishte shkruar disa artikuj seriozë, gjë që e kishin bërë atë njeri tepër të njohur në rrethet gazetareske të kryeqytetit. Kristaqit padashur i shkoi mendja te nënë Ulja, e ëma e Fatosit. Djalë të vetëm e kam Fatosin dhe e dua shumë, i kishte thënë një ditë nënë Ulja, po edhe ty, Kristaq, të dua shumë. Më ke hyrë mu në zemër, more djalë. S'di se pse të dua kaq shumë. Edhe nusen, të mirë e ke, nuk ta shan nëna, po ti sikur je ca më i mirë... Të paktën kështu më duket mua, more bir. Asaj i bëhej me të vërtetë zemra mal sa herë që i shikonte të dy, krah për krah, duke kaluar nëpër rrugën «Mine Peza».

Në rrugën përbri hotel «Vjosës» mezi kalohej nga njerëzit. Në fasadën e ndërtesës pesëkatëshe po vinin një pllakat të madh kushtuar ditës së zgjedhjeve. Njerëzit nuk kishin parë ndonjëherë një pllakat të tillë me përmasa kaq të mëdhaja, prandaj shtyheshin për të parë mirë. Pllakati ishte vendosur në një konstruksion të fortë prej druri, siç duket për ta mbajtur të tendosur dhe për ta ruajtur nga erërat e forta që frynin sidomos gjatë natës. Në pllakatin e madh binte menjëherë në sy një punëtor i veshur me kominoshe, i cili ishte duke votuar, dhe dhjetëra të tjerë që e ndiqnin pas. Punëtori dukej i qeshur dhe vështrimi i tij ishte tepër optimist. Dukej sikur thoshte: «Votoni për Frontin.» Në krahun e majtë të pllakatit ishte shkruar me germa kapitale: «Zgjedhjet e reja të Këshillave Popullore do të forcojnë bashkimin dhe unitetin e popullit tonë në Frontin Demokratik.» Ndërsa në anën e kundërt lexohej: «Shokë punëtorë e punëtores! Bashkohuni me të gjitha forcat tuaja për zgjedhjet e Këshillave Popullore. Votoni që të gjithë për kandidatët e Frontit Demokratik!» Pllakati nuk ishte vendosur ende në vendin e duhur. Disa nga

kalimtarët po ndihmonin për ta fiksuar atë në fasadën e lartë të hotel «Vjosës».

Një fshatar tiranas po vështronte i habitur, duke mbajtur me dorë qylafin e tij të bardhë. Ai qëndroi një copë herë të gjatë me sytë nga pllakati dhe pastaj u largua duke murmuritur me vete.

Kristaq Dvorani vështroi sahatin e madh të qytetit dhe pastaj u nis në drejtim të pazarit të vjetër. Ora ishte shtatë e tridhjetë e pesë minuta. Margarita me siguri e priste që ai të shkonte të merrte si zakonisht gazetën «Bashkimi».

JETA NË PAZARIN E VJETËR

Kristaq Dvorani ishte futur në thellësi të pazarit të vjetër dhe po ecte nëpër rrugicat e shtruara me kall-drëm ku të zinte syri ndërtesa të vjetra njëkatëshe, vitrina dyqanesh, reklama, njerëz gjysmë të dehur, matrapazë të regjur, tregtarë, lypës dhe gra të përdala. Zërat, të qeshurat, tringëllimat e këmborëve e së bashku me ato zhurmat shurdhuese të teneqepunuesve dhe bu-celabërësve krijonin një zallamahi të vërtetë, që të shkaktonte dhimbje koke.

Pazari i vjetër ishte ajo pjesëz e kryeqytetit shqip-tar që zgjohej më herët në mëngjes dhe flinte në orët e vona të natës.

Kundërmimi i qebaptoreve që ndodheshin në qën-dër përhapej me shpejtësi në të katër anët e pazarit. Nëpër rrugicat dhe trotuaret e tij të ngushta kishte shumë lëvizje.

— Gështenja të pjekura! Hajde, gështenja!

— Qofte të skarës! Qofte të mira me rigon! —
thërriste një zë që përpiquej të dilte mbi të tjerët.

— Shitet një peliçe e bukur grash me gjysmë çmimi.

— Ua, kjo është peliçja e zonjës Meliha?! E njoh mirë, sepse ia kam parë të veshur gjatë kohës së luf-tës, — po thoshte një zë gruaje.

— E shkreta, si do të jetë katandisur, — murmuriti tjetra nën hundë.